

Nagy Tamás

ELTE, Nyelvtudományi Doktori Iskola

**„Nőként egyébként nem rosszabb elviselni a
turnézást?”
A nők és a férfiak nyelvi reprezentációi a magyar
rock/metál zenei diskurzusközösség online
fórumain**

Írásomban a nők és a férfiak nyelvi reprezentációit vizsgálom a magyar rock/metál zenei témájú online média fórumain. A Simple Concordance Program és az AntConc konkordanciaprogramok segítségével 2016 áprilisában keletkezett posztokat vizsgálok a négy legaktívabb, rock/metál zenei témájú fórumon (*HammerWorld*; *Hard Rock Magazin*; *Lángoló Gitárok*; *Rockstation*). Korpusznyelvészeti kutatásom a nők és a férfiak keresztneveire és családneveire, valamint a nemeket jelölő egyéb nyelvi konstrukciókra (pl. foglalkozásnevek; jelzők) előfordulásaira fókuszál.

*„Megesínáljuk magunktól
Girls on stage on rock and roll”
(Dorothy: Girls on stage)*

Bevezetés

Jelen tanulmány a nők és a férfiak nyelvi reprezentációira fókuszál a magyar rock/metál zenei és szakmai¹ diskurzusközösség (Swales 1993; Nagy 2017; Nagy 2018) négy online fórumát tekintve (*HammerWorld*; *Hard Rock Magazin*; *Lángoló Gitárok*; *Rockstation*). A 2. fejezetben vizsgálatom elméleti és módszertani hátterét mutatom be: a genderetikus újságírást (Független Média Központ 2014; Macharia & Morinière 2012). Itt térek ki a nemek médiában való egyenlőtlen megjelenésére, amelyre többek közt a Globális Médiafigyelő Projekt (GMMP) világított rá. Ezután a rock/metál zenei diskurzusközösséget jellemzem John Swales (1993, 23–30) szempontjai

¹ A rock/metál zenei szakma a zeneipari struktúrára vonatkozik, amely magában foglalja e specifikus ipar művelőit, a hangszergyártóktól/-boltoktól kezdve a zenei oktatáson át a menedzselésig, szervezésig, beleértve a színtérhez kötődő médiumok munkatársait is.

alaján, aki nyelvészként kidolgozta a szakmai diskurzusközösségek elméletét. E közösség jellemzése után egy interjú részleteit közlöm, amelyet Mateusz Draco Péterrel, a legnagyobb, kizárólag női metál zenekarokra fókuszáló magyar szerkesztésű, de nemzetközi fókuszú magazin, a *Femmezin* — *International Female Metal Magazine* szerkesztőjével készítettem. Úgy vélem, hogy a szerkesztő válaszai és e diskurzusközösség igényei összhangban vannak a Globális Médiafigyelő Projekt céljaival, azzal, hogy a nőknek sokkal nagyobb teret kellene adni a társadalom és a kultúra minden területén, így a rock/metál zenei és szakmai diskurzusközösségekben is. Az interjúrészletek után röviden bemutatom a vizsgált fórumokat, majd a teljes szövegtörzset és az egyes alkörpuszok korpusznyelvészeti jellegzetességeit.² Ezután prezentálom a rock/metál zenei színtér (vö. Tófalvy 2011) női és férfi szereplőinek jelölésére alkalmazott tulajdonnevek és a nemeket jelölő egyéb nyelvi konstrukciók³ (pl. foglalkozásnevek, jelzők) vizsgálatának eredményeit. Írásomat egy rövid összegzéssel zárom.

Elméleti és módszertani háttér: a genderetikus újságírás

A genderetikus újságírás egyszerre jelent egyfajta nyitottságot a hírek nőkre és férfiakra gyakorolt, sokszor eltérő hatása iránt, valamint eszközt a nők és a férfiak különböző nézőpontjának és tapasztalatainak megjelenítésére. Fontos kiemelni, hogy a genderszemlélet meghonosítását célzó hazai és nemzetközi kezdeményezések a két nem kiegyenlítettebb médiabeli megjelenésére törekuszenek, nem pedig a férfiak háttérbe szorítására. A nők csoportja azonban heterogén, így ha egy újságíró gendertudatosan kíván tudósítani, törekednie kell arra, hogy különböző társadalmi, kulturális és gazdasági háttérrel rendelkező nők szempontjait és tapasztalatát jelenítse meg, minél jobban tükrözve az őket körülvevő társadalom komplexitását (Macharia & Morinière 2012, 10).

Habár szinte minden újságíró etikai kódexben a nemek korrekt megjelenítése egyike azoknak a kérdéseknek, amelyek prioritást élveznek, ha a média valóság-hű módon akarja tükrözni a nők társadalomban betöltött szerepét, a genderszemlélet alkalmazása a gyakorlatban mégis ritkán valósul meg (i. m. 21–22). Megállapítható, hogy sajnos tényleges előrelépés az 1995-

² A korpusznyelvészetről bővebben lásd: Szirmai 2005; Váradi 2010.

³ A kutatás szempontjából releváns, a nemet jelölő egyéb nyelvi konstrukciók alatt azokat a nyelvi elemeket értem, amelyek esetében a nemek jelölése expliciten tetten érhető, azaz megjelenésükkel nyelvi szinten kidolgozhatják a férfi–nő dichotómiát. A jelenségre legjobb példák a korpuszomból a nemeket jelölő köznevek (pl. *férfi–nő; fiú–lány; srác–csaj*), a lexikai szempontból pároknak tekinthető foglalkozásnevek (pl. *énekes–énekesnő; frontember–frontcsaj*) vagy a melléknévek (pl. *férfi énekes–női énekes*).

ős Pekingi Cselekvési Terv elfogadása óta sem történt, amelyben a IV. női világkonferencia szorgalmazta, hogy a média jobban figyeljen a nemek egyenlőségére és önszabályozó mechanizmusokkal biztosítsa a nemi előítéletek kiküszöbölését a médiában.

A médiában dolgozóknak — a média intézményrendszerével, valamint a különböző gazdasági és politikai értékrendszerekkel összhangban — fontos (lenne) figyelembe venni, hogy a legtöbb esemény, intézkedés és fejlemény különböző hatásokkal jár a társadalom különböző rétegeire, ugyanis az újságírás olyan történetmondás, aminek célja és (politikai, társadalmi, gazdasági beágyazottságú) funkciója van. A cél pedig nem csupán egy esemény objektív közlése, hanem — különösen a közszolgálati médiumok esetében — egyben annak feltérképezése is, hogy az adott történés milyen hatással van az érintett — különösen a legsérülékenyebb — csoportokra, hiszen a válaszként tett lépéseknek korrekten figyelembe kell venniük a különböző csoportok speciális érdekeit. A demokratikus társadalomban a média kulcsszerepe a „nyilvános szféra” kialakítása, ahol az állampolgárok szükséges információkat kaphatnak a közösség és az állam életében való részvételhez, valamint ahol a nyilvánosság számára releváns és fontos témákat vitathatnak meg. A genderetikus újságírás ebbe a hagyományba illeszkedik. (Macharia & Morinière 2012, 3, 11–12).

A nemek korrekt megjelenítésére több hazai és nemzetközi törekvés is történt, amelyek eredményességét — vagy inkább eredménytelenségét — különböző szervezetek vizsgálták. Ilyen például a Globális Médiafigyelő Projekt, amely egy követéses kutatási projekt és érdekérvényesítő kezdeményezés a nemek médiában való megjelenésével kapcsolatban, amelyet globális szinten a Keresztény Kommunikációs Világszövetség (WACC) koordinál. A Globális Médiafigyelő Projekt munkatársai 1995 óta ötéves ciklusokban, megadott indikátorok szerint kutatásokat végeznek, hogy megállapítsák, változott-e a nemek megjelenítése a kiválasztott médiatartalmakban. A GMMP 1995-ben megállapította, hogy 71 ország nyomtatott, televíziós/rádiós és médiájában a hírekben szereplő személyeknek mindössze csak 17%-a volt nő. A tíz évvel későbbi, 76 országra kiterjedő vizsgálat némi javulást mutatott: a vizsgált hírek szereplői 21%-ban voltak nők, viszont a nőkről szóló híreknek mindössze 3%-a kérdőjelezte meg a nemi sztereotípiákat (i. m. 15).

A 2010-es adatok valamelyest javulást mutattak. A vizsgált időszakban a Globális Médiafigyelő Projekt 77 országra kiterjedő kutatásai szerint a hírekben hallható, látható vagy megszólaló személyek mindössze 24%-a volt nő. Ez azt mutatja, hogy a nők még mindig marginális szerepet töltenek be a médiában. A GMMP kutatása Magyarországra is kiterjedt. A Globális Médiafigyelő Projekt keretei között 2010-ben a Magyar Női Érdekérvényesítő

Szövetség munkatársai végezték a felmérést, a magyar médiában a nők megjelenésének aránya pedig 25% volt. Ez az arány ugyan javulást mutatott az IgEN Egyesület által végzett, 2005-ös kutatás 12%-os magyarországi eredményéhez képest, de jól mutatja, hogy a nemi sztereotípiák elemei fennmaradtak Magyarországon. A vizsgált hírekben a befolyásos és tekintélyes foglalkozásokban dolgozó, vezető pozíciókat betöltő személyek zömében férfiak, míg a gyerekekkel, fiatalos témákkal kapcsolatos témákban megszólaló magánszemélyként megkérdezettek többnyire nők voltak. A kutatás rávilágított arra is, hogy a hírszerkesztők 43%-a volt nő, de elenyésző volt azoknak az anyagoknak a száma, amelyek nőkre összpontosítottak (Független Médiaközpont 2014, 7).

A Globális Médiafigyelő Projekt 2010-ben először monitorozta az internetes híroldalakat, arra az eredményre jutva, hogy a nők alulreprezentáltsága a hagyományos médiumokban és az internetes hírekben egyaránt jellemző. Az előzetes kutatás 16 ország 76 országosan elismert hírportálján, valamint 8 nemzetközi hírportálon vizsgálta a hírek tartalmát. Az interneten megjelenő hírek szereplői csak 23%-ban voltak nők, ami jelentéktelen eltérés a nyomtatott sajtóban, rádióban és televízióban tapasztalt 24%-tól. A vizsgált internetes híreknek mindössze 4%-a kérdőjelezte meg a nemi sztereotípiákat (szemben a hagyományos felületeken megjelenő hírek 6%-ával). Az online hírekben a nemek megjelenése minden kutatott változó esetén ugyanolyan vagy még rosszabb volt, mint a hagyományos médiában. Az internet tehát egyfajta nagyítóként működik, amennyiben még láthatóbbá teszi a hagyományos médiában tapasztalható nemi egyenlőtlenségeket. Az internet mint hírforrás gyorsan növekvő jelentősége szükségessé teszi a gendertudatos újságírói etika kialakítását az online újságírásban is (Macharia & Morinière 2012, 20).

Az online média szociokulturális és nyelvi jellemzőit (pl. Bódi 2005; 2009; 2010; Juhász 2013; Petykó 2012a; 2012b; 2013; Tófalvy 2011), valamint a kognitív- (pl. Evans 2006) és gendernyelvészet (pl. Huszár 2011; 2009; Bucholtz 1999; Bucholtz–Hall 2004) eredményeit figyelembe véve vizsgálatom a fentebb bemutatott szemléletet alkalmazza azáltal, hogy egy társadalmi, kulturális és tudományos szempontból rendkívül marginalizált csoportra, a magyar rock/metál zenei és szakmai diskurzusközösségre fókuszál, ahol a nők halmazottan hátrányos helyzetben vannak.⁴ Így kutatásom kapcsolódik a konferencia és a *TNTeF* jelen számának témájához: a szolidaritáshoz. A következő fejezetben — Jóri vizsgálataihoz (Jóri 2011; 2013; 2014; 2015) hasonlóan — a fentebb említett specifikus zenei és szakmai diskurzusközösséget jellemzem Swales (1993, 23–30) szempontjai alapján.

⁴ A rock/metál színtér maszkulin jellegéről bővebben lásd Kahn-Harris 2007, 15–16; 71–73, a rajongókra fókuszálva pedig Hill 2017.

A rock/metál zenei diskurzusközösség jellemzése

A szakmai beszélőközösségek szakmai kultúrákat képviselnek, amelyekben a közös tudás (a közösen felhalmozott tudás), a szakmai háttérismeretek jelentős szerepet játszanak. Emellett a különböző szakmai beszélőközösségek tagjai a szövegek létrehozására és értelmezésére szolgáló szabályokra vonatkozó tudás tekintetében nem különböznek egymástól (Kurtán 2010, 16; Kurtán 2003).

A rock/metál zenei szakma is egy szakma, és mint minden szakmai beszélőközösség nyelvi és nem nyelvi kategóriák szerint jellemezhető. A magyar rock/metál közösség szakmai identitását a swalesi szempontok (Swales 1993, 23–30) alapján a következőképpen jellemzem:

1. A magyar rock/metál zenei és szakmai diskurzusközösség megnyilatkozóinak célja magáról a zenéről való diskurzusok lefolytatása.
2. E közösség tagjai sajátos kommunikációs mechanizmusokkal rendelkeznek, ide tartoznak például a specifikus honlapokon található posztok, az egyes rock/metál zenei fórumok online felületén megjelenő kommentek vagy a közösségi média különböző szinterein megjelenő posztok és kommentek.
3. A kommunikációs mechanizmusok a közös témával, a zenével kapcsolatos információszerzés és a visszacsatolás végett alakultak ki.
4. A rock/metál zenei és szakmai diskurzusközösség több kommunikációs műfajjal rendelkezik, ide tartoznak például a specifikus online magazinokban megjelenő cikkek, interjúk és kritikák, a zenei témájú blogok posztjai és kommentjei, valamint a közösségi oldalak változatos műfajú posztjai és kommentjei.
5. A vizsgált közösség tagjai speciális lexikát használnak, amely szerepet játszik a szakmai identitásgyakorlatok dinamikus konstruálásában (Nagy 2017; Nagy 2018).
6. A rock/metál zenei és szakmai beszélőközösség a konvencióknak megfelelő tartalom- és szövegkezelési tapasztalatokkal, ismeretekkel rendelkezik, amelyek szorosan összefüggenek a genderszemponitú újságírással, hiszen úgy tűnik, hogy a nők hátrányos megkülönböztetése egyfajta konvencióként termelődik újra a szakmai médiában.

A rock/metál zenei közösség és a gender

A fentebb említett jelenségre, azaz a nők konvencióként újratermelődő hátrányos megkülönböztetésére (a személyes tapasztalataim mellett) egy interjú során Mateusz Draco Péter, a *Femmezin — International*

Female Metal Magazine szerkesztője irányította rá a figyelmemet. Magazinjuk szinte az egyetlen olyan magyar rock/metál zenei fórum, amely kizárólag a színtér női szereplőire fókuszál. A szerkesztő így látta magazinjuk és a nők helyzetét a szakmai diskurzusközösségekben:

A magazin elindításakor minket az inspirált, hogy nagyon szeretjük ezt a műfajt, a Female Metalt-t és tudtuk azt, hogy a női énekessel rendelkező zenekarok, nagyon el vannak nyomva nemcsak itthon, hanem nemzetközi szinten is. A HammerWorld Magazin egy kalap alá veszi őket a férfi frontú metálzenekarokkal, ezért az olvasók nyilván nem nagyon figyelnek rájuk. [...] A metálzene inkább férfiorientált műfaj. Sokan még manapság is nehezen fogadják el a női metál énekeseket,⁵ pedig a legtöbb közülük nagy szakmai múlttal tekint vissza. [...] Annak idején teljesen elfogadhatatlan volt, hogy egy nő metálzenét énekeljen, vagy metálzenekar élén álljon. Ez mára valamelyest enyhült, de még mindig még mindig élnek a nemi sztereotípiák, és ez leginkább itthon a legszembetűnőbb. Mivel kis ország vagyunk, kis piaccal, tehát itthon minden jobban láthatóvá válik. [...] Feltételezem, hogy a rock/metál zenei szubkultúra tagjai Magyarországon is ki vannak éhezve a női tagokkal rendelkező zenekarokra, bár nem annyira látszik, mert itthon – a Femmezint leszámítva – nincs is olyan médium, amely kifejezetten rájuk fókuszálna [...] A helyzetet nehezíti, hogy a hazai szakmai sajtóban is leginkább férfiak dolgoznak. Külföldön már sokkal jobb a helyzet, mivel nemzetközi szinten, a nagyobb piacnak köszönhetően sokkal jobban tudnak érvényesülni az említett zenekarok és a rájuk fókuszáló médiumok.

Ahogy a fenti idézet is mutatja, interjúalanyom kitért arra, hogy e speciális szakmában a nők halmozottan hátrányos helyzetben vannak, hiszen a zenei színteret leginkább férfiak uralják.⁶ A nyolcvanas–kilencvenes évekhez

⁵ A legtöbb kutató ma is tényként kezeli azokat az adatokat, amelyek arra utalnak, hogy a metál zene főként a fehér, heteroszexuális, munkásosztályból származó férfiak érdeklődési körébe tartozik. Ezek a leegyszerűsítő kutatások nem térnek ki a metál zenei színtér különböző műfajaira, valamint nem is céljuk vizsgálni a nők szerepét a szóban forgó szubkultúrában. Például az extrém metál színtéren — amelyre markánsan jellemző a férfiak dominanciája — a női rajongók is képviseltetik magukat, főként a melodikus extrém metál vagy a power és gothic metál zenekarok koncertjein. A zenekarokat tekintve az extrém metál színtéren is nagyon kevés kizárólag női tagokból álló zenekar létezik. A női zenészek leggyakrabban énekesek (főként black és doom metál zenekarokban), ritkábban billentyűn vagy basszusgítáron játszanak a metál melodikusabb formáit játszó zenekarokban. Az olyan együttesek megjelenése, mint a Nightwish, a Within Temptation, a Lacuna Coil vagy az Arch Enemy nem változtatta meg radikálisan a nők helyzetét a színtéren, de mindenképpen árnyalta a színtér maszkulin jellegét (Kahn-Harris 2006, 11; 21; 24; 71–72).

⁶ Annak ellenére, hogy a rock/metal kultúra maszkulin jellegű, e diskurzusközösségekben több olyan művész is megfigyelhető, akiknek a nemi identitása szinte meghatározhatatlan (pl. Steve Vai, Ozzy Osbourne, Alice Cooper, Joan Jett) (vö. Clifford–Napoleone 2016; Costudis 2016; Elflein 2016; Gerk 2016). Olykor a feminin(nek tűnő) nemi identitás nem szükségszerűen esik

képest enyhülő társadalmi és kulturális „nyomás” ellenére a női előadók hátrányos megkülönböztetése még mindig érezhető a magyar kultúrában és a szakmai médiában. Ez nem meglepő, hiszen a nemzetközi viszonylatban kis piacnak számító hazai szakmai sajtót leginkább férfiak írók, célközönségként leginkább a férfiakat megcélozva.

Empirikus kutatás azonban eddig még nem igazolta a fentebb olvasható kijelentéseket. A genderetikus újságírás szempontjait alkalmazó korpusznyelvészeti vizsgálatommal főként erre törekedtem.

A vizsgált blogok rövid bemutatása

Ahogy a Bevezetőben is említettem, vizsgálatomban a négy legnagyobb rock/metál zenei médium (*HammerWorld*; *Hard Rock Magazin*; *Lángoló Gitárok*; *Rockstation*) 2016 áprilisában keletkezett posztjait vizsgáltam meg a genderetikus újságírás szempontjait alkalmazva. A korpusz és az egyes alkörpuszok korpusznyelvészeti jellemzése és az eredmények prezentálása előtt azonban szeretném röviden bemutatni ezeket a specifikus szakmai médiumokat.

A *Metal Hammer* magazin magyar kiadása, a *HammerWorld* a rajongói magazin (fanzine-ként) működő *Metallica Hungarica* magazinból jött létre 1986-ban. A német kiadvány tulajdonosával kötött megállapodás lehetővé tette a *Metallica Hungarica* átalakulását *Metal Hammer*-ré. Így a tulajdonos a kvázi „márkanév” mellett a külföldi szerkesztőségek anyagaihoz való hozzáférést is biztosította az önállóan működő magyar szerkesztőségnek. Magyarországon a *HammerWorld* a legnagyobb olyan, nyomtatott és online formában is megjelenő médium, amely kifejezetten a rock/metál zenei színtérre fókuszál. A kiadvány nyomtatott formában havonta jelenik meg, az online felület azonban naponta frissül („Metal Hammer” é.n.).

A vizsgált médiumok közül a hivatalosan 2005 januárjában indult *Hard Rock Magazin* a második legrégebbi. A *HammerWorld*-del ellentétben e magazin mögött nem áll külföldi tulajdonos, 10–15 fős szerkesztősége nagyrészt önkéntes alapon, mintegy hobbiból végzi a munkáját („Hard Rock Magazin” 2005).

A másik két vizsgált blog körülbelül 10 éves múltra tekint vissza. A *Lángoló Gitárok* 2008 novemberében indult, az *Index* zenei blogjaként. 2014 márciusában azonban az *Index* új blogokat indított, így a *Lángoló Gitárok* hivatalosan is önálló bloggá vált. A blog 2016-tól a Cseh Tamás Program⁷

egybe az illetők tényleges nemi orientációjával, hanem a művészi identitás része (vö. Kovács 2013).

⁷ A Cseh Tamás Program neve 2017-től Hangfoglaló Program.

támogatását élvezzi, ami azt jelenti, hogy a szerkesztőség tagjai valamiféle juttatást is kapnak munkájukért.⁸ A *Rockstation* 2018. 01. 05-én 10 éves működését ünnepelte. A blog jelenleg körülbelül 15 fős szerkesztőséggel működik, akik legnagyobb részt hobbiból művelik a zenei újságírást.⁹ Mivel a hazai zenei piac, illetve a hozzákapcsolódó médiaszíntér kicsi, ezért a szerkesztőségek között természetesen olykor akadhatnak átfedések.

A kutatás, a korpusz és az egyes alkorpuszok bemutatása

Kutatásomban a fentebb bemutatott négy online médium 2016 áprilisában keletkezett posztjait vizsgáltam meg, amelyek között 704 hír, 29 interjú, 30 kritika és 33 tudósítás található. A posztok lementése kézzel történt. A weboldalakon megjelenő szövegeket egyenként szövegfájlokba mentettem. Így sikerült létrehoznom egy olyan szövegtörzset, amelyet a *Simple Concordance Program*¹⁰ és az *AntConc*¹¹ nevű konkordanciaprogramok, valamint a *Microsoft Excel* segítségével elemeztem. Úgy vélem, a vizsgálat relevanciáját – egyben a nők halmozottan hátrányos helyzetét e specifikus zenei színtéren – az is jól mutatja, hogy a teljes szövegtörzsben mindössze egyetlen, nővel (Cristina Scabbiával, a Lacuna Coil énekesnőjével) készített interjú található. Ennek az interjúnak egy részlete adja írásom főcímét.

A 796 poszt közül 235 a *HammerWorld*-ről, 218 a *Hard Rock Magazin*-ról, 111 a *Lángoló Gitárok*-ról, 232 pedig a *Rockstation*-ról származik. A darabszámok a korpusz szövegpéldányainak 29,5%-át, 27,4%-át, 13,9%-át és 29,2%-át jelentik. A *HammerWorld* 235 posztja között 227 hír (99,7%) és 8 interjú (0,3%) található, tudósítások, kritikák — amelyek általában a nyomtatott változatban kapnak helyet — nem találhatók a magazin online felületén. A *Hard Rock Magazin* 218 posztja között 194 hír (88,99%), 6 interjú (2,75%), 11 tudósítás (5,01%), 7 kritika (3,25%) található. A *Lángoló Gitárok* 111 posztja közül 99 poszt tekinthető hírnek — ami a szövegpéldányok 89,18%-át jelenti —, a *Rockstation* 232 posztjából 185 poszt — a szövegpéldányok 79,74%-a — sorolható a hír kategóriájába. A másik két vizsgált médiumhoz hasonlóan a tudósítások és az interjúk sokkal kevesebb példányszámban szerepelnek a *Lángoló Gitárok* és a *Rockstation* posztjaiból konstruált alkorpuszokban. A *Lángoló Gitárok* 111 posztja közül 6 poszt tudósítás (5,41%), 6 poszt interjú

⁸ Források: Inkei 2014; „Lángoló Gitárok” 2016; „Volfólió-díjat kapott a Lángoló Gitárok” 2013.

⁹ Forrás: sunthatneversets 2018.

¹⁰ A *Simple Concordance Program*-ról részletesebben lásd: Szirmai 2005, 120–126. A program ingyenesen letölthető a következő linkről: <http://www.textworld.com/scp/>.

¹¹ Az *AntConc*-ről részletesen lásd: Szirmai 2005, 127–129. A program ingyenesen letölthető a következő linkről: <http://www.laurenceanthony.net/software.html>.

(5,41%), a *Rockstation* 232 posztja közül 9 tudósítás (3,87%), 16 interjú (6,9%). Hosszabb kritikák csak a *Rockstation* posztjai között találhatók, szám szerint: 22 poszt (9,49%).

A korpuszban található posztok átlagos hosszúságát tekintve lényeges eltérés nem tapasztalható az egyes alkorpuszok között. A *HammerWorld* posztjainak 268, *Hard Rock Magazin* posztjainak 321, *Lángoló Gitárok* posztjainak 302, *Rockstation* posztjainak 289 szövegszó az átlagos hosszúságuk.

	HammerWorld	Hard Rock Magazin	Lángoló Gitárok	Rockstation
Posztok darabszáma	235	218	111	232
Total vocabulary (types)	13194	18711	10676	18511
Project wordcount (tokens)	62874	69916	33537	66973
Types/tokens	0.20984827	0.26762115	0.31833497	0.27639497
Types/sqrt (tokens)	52.61879877	70.76339987	58.29703308	71.52864862
Yule's k	86.88228871	92.75278332	108.92811591	95.61781144

1. táblázat

A négy vizsgált médium 2016. áprilisi posztjait tartalmazó alkorpuszok adatai a *Simple Concordance Program*ban

Az 1. táblázatban az egyes alkorpuszokban található posztok darabszámait, valamint azok korpusznyelvészeti jellegzetességei láthatók, amelyeket a *Simple Concordance Program* segítségével állapítottam meg. A 233300 szövegszó terjedelmű korpusz szótárában 39194 szóalak található. A 233300 szövegszóból a *HammerWorld* posztjai 62874, a *Hard Rock Magazin* posztjai 69916, *Lángoló Gitárok* posztjai 33537, a *Rockstation* posztjai 66973 szövegszót tesznek ki. Az alkorpuszok szövegszószámai¹² a teljes korpusz terjedelmének 26,94%-át, 29,96%-át, 14,37%-át és 28,71%-át jelentik.

¹² Az angol korpusznyelvészeti szakirodalom a szóközzel lehatárolt szavakat „token”-nek, azaz példánynak nevezi. A magyar szakirodalomban a szópéldány vagy a szövegszó terminusok használatosak. A fogalom alatt a korpuszban szereplő összes szót kell érteni, függetlenül attól, hogy egy-egy szó ismétlődik-e vagy sem. Az angol nyelvű szakirodalom a korpuszban szereplő különböző szavakat „type”-nak, azaz szóalaknak vagy típusnak nevezi, amin a korpuszban előforduló különböző szavak számát érti (Szirmai 2005, 28).

A vizsgált alkorpuszok közül a *HammerWorld* posztjait tartalmazó alkorpuszban van a legtöbb, összesen 235 poszt. Ez az alkorpusz 62874 szövegszavas terjedelemmel és 13194 szóalakos szótárral rendelkezik. A type/token arány¹³ ebben az alkorpuszban a legalacsonyabb (0.20984827), ami azt mutatja, hogy lexikai szempontból e posztok rendelkeznek a legkisebb szókinccsel. A Yule-féle K¹⁴ alacsonyabb értéke (86.88228871) azonban arra világít rá, hogy a vizsgált alkorpuszok közül a *HammerWorld* posztjaira kevésbé jellemző a szavak ismétlődése. Habár a *Hard Rock Magazin* alkorpuszában csak 218 poszt van, a posztokból konstruált alkorpusz rendelkezik a legnagyobb 69916 szövegszavas terjedelemmel, valamint a legnagyobb, 18711 szóalakot tartalmazó szótárral. Az alkorpusz type/token aránya magasabb, mint a *HammerWorld* posztjaié, így megállapítható, hogy szókinccse változatosabb, ugyanakkor — ahogy a Yule-féle K értéke (92.75278332) mutatja — jellemzőbb a szavak ismétlődése. A *Rockstation* posztjaiból konstruált alkorpusznak a *Hard Rock Magazin*éhoz hasonló korpusznyelvészeti jellegzetességei vannak a type- és tokenszámokat tekintve. Ebben az alkorpuszban 232 poszt található, 66973 szövegszavas terjedelemmel és 18511 szóalakot tartalmazó szótárral. A type/token arányokban, illetve a Yule-féle K értékeiben azonban eltérések tapasztalhatók a *Hard Rock Magazin* és a *Rockstation* posztjai között. Utóbbiban mindkét érték valamivel magasabb, ami azt jelenti, hogy a posztok szókinccse változatosabb (type/token arány: 0.27639497), ugyanakkor a szavak gyakrabban ismétlődnek bennük (Yule-féle K értéke: 95.61781144). Mind a posztok számát, mind a korpusz terjedelmét és szótárát tekintve a *Lángoló Gitárok* posztjaiból konstruált alkorpusz a legkisebb. A mindössze 111 poszt 33537 szövegszavas terjedelemmel és 10676 szóalaktól álló szótárral rendelkezik. Szókinccsének relatív gazdagságát a legmagasabb type/token arány jelzi (0.31833497), ugyanakkor a vizsgált alkorpuszok közül a *Lángoló Gitárok* posztjai rendelkeznek a legmagasabb Yule-féle K értékkel (108.92811591), azaz a szavak ismétlődése erre az alkorpuszra a legjellemzőbb.

¹³ A type/token arány a korpuszra jellemző lexikai változatosság egyik értéke, amely megmutatja, hogy átlagosan hányszor ismétlődik egy lexéma a szövegben. Az érték megadásakor a korpuszban előforduló type-ok számát elosztjuk a korpuszban előforduló tokenek számával. A type/token arány minimális értéke 1.

¹⁴ A Yule féle K a legkorábbi, mintaszövegtől független paraméter, a korpuszra jellemző lexikai változatosság másik értéke, amelyet Yule 1944-ben definiált. Ez az érték a szavak ismétlődési számát adja meg. A Yule féle K értéke minél magasabb, annál kisebb a vizsgált szöveg szókinccsének sokfélesége (Csernoch 2005, 14). A Yule féle K-ról bővebben ld.: Tanaka-Ishii & Aihara 2015.

A női és férfi keresztnevekre, vezetékevekre, valamint a két nemet jelölő egyéb nyelvi konstrukciókra fókuszáló vizsgálat eredményei

A 2. és 3. táblázatokban, illetve a diagramon láthatók a női és férfi keresztnevekre, családnevekre, valamint a két nem jelölésére használt egyéb nyelvi konstrukciókra (pl. foglalkozásnevekre, jelzőkre) fókuszáló kutatásom eredményei.

A 2. táblázatban a keresztnevek, családnevek és a két nem jelölésére használt egyéb nyelvi konstrukciók abszolút gyakoriságai és arányai azt mutatják, hogy ebben a korpuszban a nők nyelvi megjelenítése szinte minden esetben jóval a Globális Médiafigyelő Projekt által kimutatott 23–25% alatt van. Megállapítható tehát, hogy e specifikus szakmai médiumok — a szociokulturális tényezőkkel, azaz a rock/metál zenei színtér és kultúra markáns maszkulin jellegével összefüggésben — még jobban felnagyítják a hagyományos és online médiában található nemi egyenlőtlenségeket.

	HammerWorld	Hard Rock Magazin	Lángoló Gitárok	Rockstation
Férfiak keresztneveinek abszolút gyakorisága és aránya	1100 (88,86%)	1454 (92,91%)	477 (87,05%)	852 (94,46%)
Nők keresztneveinek abszolút gyakorisága és aránya	138 (11,14%)	111 (7,09%)	71 (12,95%)	50 (5,54%)
Férfiak családneveinek abszolút gyakorisága és aránya	1011 (93,79%)	1449 (93,91%)	437 (86,37%)	624 (94,69%)
Nők családneveinek abszolút gyakorisága és aránya	67 (6,21%)	94 (6,09%)	69 (13,63%)	35 (5,31%)
Férfiakat jelölő egyéb nyelvi konstrukciók abszolút gyakorisága és aránya	232 (75,09%)	271 (76,78%)	56 (51,86%)	294 (77,17%)
Nőket jelölő egyéb nyelvi konstrukciók abszolút gyakorisága és aránya	77 (24,91%)	82 (23,22%)	52 (48,14%)	87 (22,83%)

2. táblázat

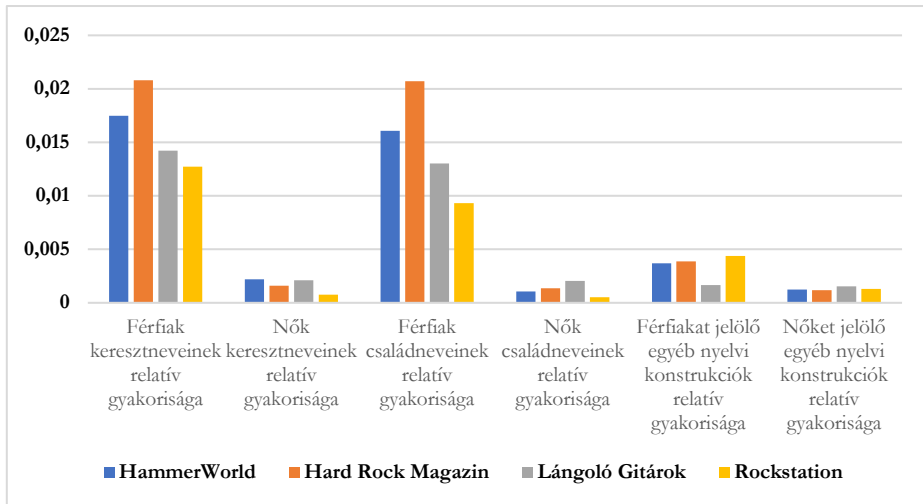
A két nem keresztneveinek, családneveinek, valamint a nemeket jelölő egyéb nyelvi konstrukcióknak abszolút gyakoriságai és százalékos arányaik

A legelgondolkodtatóbb arányok a *Rockstation* posztjaiban található, ahol a nők keresztnevei és családnevei alig haladják meg az 5%-ot, illetve a két nem jelölésére használt más nyelvi konstrukciók (pl. a foglalkozásnevek, jelzők) arányai is itt a legkedvezőtlenebb a nők szempontjából (22,83%). A vizsgált alkorpuszok közül a két nem jelölésének abszolút gyakoriságait és arányait tekintve a *Rockstation* posztjaiból konstruált korpusz mutatja a legmaszkulinabb képet. Szintén kedvezőtlen a helyzet a *Hard Rock Magazin* posztjaiban, ahol a nők keresztnevei és családnevei 6% és 7% körül mozognak. A két nem jelölésére használt egyéb nyelvi konstrukciók azonban már közelítenek a Globális Médiafigyelő Projekt 23–25%-os eredményeihez (23,22%). A *Hard Rock Magazin* posztjai csak utóbbi nyelvi reprezentációkat tekintve mutatnak kevésbé maszkulin képet, mint a *Rockstation* alkorpusza, ez az arány inkább a hagyományos és online médiában megfigyelhető egyenlőtlenségeket tükrözi vissza. A *HammerWorld* posztjai ellentmondásosak abból a szempontból, hogy habár a nők keresztneveinek aránya meghaladja a 11%-ot (11,14%), a nők családnevei viszont csak 6% körül (6,21%) mozognak. Tehát ha a megnyilatkozók meg is nevezik a nőket, akkor is inkább keresztneveiket használják. A nemek nyelvi reprezentálásának arányai a tulajdonnevek esetében ebben az esetben is a vizsgált diskurzusközösség maszkulin képét erősíti. A két nem jelölésére használt egyéb nyelvi konstrukciók a *HammerWorld* posztjaiban még jobban megközelítik a korábban említett 23–25%-ot (24,91%). A nők szempontjából a *Lángoló Gitárok* posztjai mutatják a legkedvezőbb arányokat. A női keresztnevek és családnevek aránya itt a legmagasabb: 12,95% és 13,63%. A két nem jelölésére használt egyéb nyelvi konstrukciók pedig szinte kiegyenlítik egymást: férfiakat 51,86%-ban, nőket pedig 48,14%-ban jelölnek. Habár a tulajdonnevek arányai közel sem nevezhetők kiegyensúlyozottnak, a *Lángoló Gitárok* posztjai a többi alkorpuszhoz viszonyítva kevésbé mutatnak maszkulin képet a vizsgált diskurzusközösségről.

Az 1. ábra a két nem keresztneveinek, családneveinek és a jelölésükre használt egyéb nyelvi konstrukcióknak relatív gyakoriságait mutatja, amelyek a fenti arányokhoz képest árnyaltabb képet mutatnak a nemek nyelvi megjelenítéséről.

E relatív gyakoriságok szerint a *Hard Rock Magazin* posztjai mutatják a legmaszkulinabb képet a rock/metál zenei diskurzusközösségről, ugyanis a férfiak keresztneveinek és családneveinek relatív gyakoriságai itt a legmagasabbak (0,0207964 és 0,0207249), valamint a nők keresztneveinek és családneveinek értékei is rendkívül alacsonyak (0,0015876 és 0,0013445). A *Rockstation* posztjaiban a nők keresztneveinek és családneveinek relatív gyakoriságai a legalacsonyabbak (0,0007466 és 0,0005226), viszont a férfiak keresztneveinek és családneveinek relatív gyakoriságai is itt a legalacsonyabbak

(0,0127215 és 0,0093172). Tehát a *Hard Rock Magazin* posztjaira jellemzőbb a férfiak megjelenítése, valamint a nők háttérbe szorítása.

1. ábra

A két nem keresztneveinek, családneveinek, valamint a nemeket jelölő egyéb nyelvi konstrukcióknak relatív gyakoriságai

Vessünk egy pillantást az alkorpuszokban található leggyakoribb férfi és női keresztnevek és családnevek, illetve a két nemet jelölő egyéb nyelvi konstrukciók szóalakjaira!

A 3. táblázatban mindkét nemre kiterjedően alkorpuszonként feltüntettem a leggyakoribb keresztneveket és családneveket, illetve a nemeket jelölő egyéb nyelvi konstrukciókat, az előfordulások számával. Látható, hogy a korpuszban leginkább a színtér nemzetközi nevei (Axl Rose, Tarja Turunen stb.) érvényesülnek, magyar szereplők (Köteles Leander, Péterfy Bori stb.) inkább a *Lángoló Gitárok* és a *Rockstation* posztjaiban gyakoriak.

	HammerWorld	Hard Rock Magazin	Lángoló Gítárok	Rockstation
Az 5 leggyakoribb férfi keresztnév szóalakjai és előfordulásaik száma	Michael (24) Paul (23) Zoltán (21) Tamás (20) Chris (20)	Michael (41) Joe (32) Gary (28) Axl (25) David (24)	Axl (12) András (12) Tamás (11) Frank (11) Zoltán (10)	Axl (30) Tommy (23) Brian (23) Uri (16) Leander (16)
Az 5 leggyakoribb női keresztnév szóalakjai és előfordulásaik száma	Liv (27) Lita (23) Elina (10) Tarja (6) Aleah (6)	Tarja (9) Ava (5) Aleah (5) Liv (4) Cristina (4)	Zsuzsa (12) Bori (7) Róisín (3) Biborka (3) Vera (2)	Anna (6) Chelsea (4) Ava (3) Niki (2) Lydia (2)
Az 5 leggyakoribb férfi családnév szóalakjai és előfordulásaik száma	Stanley (19) Frehley (14) Sixx (13) Rose (12) Fafara (12)	Moore (24) Blackmore (19) Rose (18) Smolski (14) Sipos (14)	Rose (15) West (11) Horváth (10) Undos (9) Johnson (9)	Rose (24) Johnson (18) Wilson (12) Gira (9) Young (8)
Az 5 leggyakoribb női családnév szóalakjai és előfordulásaik száma	Kristine (10) Siuralát (4) Shamaya (4) Stanbridge (3) O'Connor (3)	Mendoza (8) Turunen (4) Stanbridge (4) Cristina (3) Kristine (3)	Péterfy (6) Mendoza (5) Varga (3) Pátkai (3) Murphy (3)	Mendoza (5) Pásztor (2) Williams (2) Wolfe (1) Török (1)
Az 5 leggyakoribb férfiakat jelölő egyéb nyelvi konstrukció szóalakjai és előfordulásaik száma	énekes (82) frontember (21) frontembere (19) énekes (17) srácok (10)	énekes (53) frontember (21) énekes (20) srácok (18) frontember (18)	srácok (6) frontembere (5) frontember (5) srác (3) férfi (3)	énekes (43) srácok (25) frontember (16) énekes (11) fiúk (9)
Az 5 leggyakoribb nőket jelölő egyéb nyelvi konstrukció szóalakjai és előfordulásaik száma	énekesnő (24) frontcsajos (10) női (8) énekesnővel (4) énekesnőt (3)	énekesnő (14) nő (6) énekesnővel (4) női (4) hölgy (4)	énekesnő (11) néni (4) női (3) énekesnője (2) lány (2)	női (7) énekesnő (6) lányok (4) kislány (3) anyák (3)

3. táblázat

A leggyakoribb keresztnévek, családnévek és a két nemet jelölő egyéb nyelvi konstrukciók szóalakjai, valamint előfordulásaik számai

A nemeket tekintve megállapítható, hogy a színtér jellegzetes női szereplői (pl. Liv Kristine, Tarja Turunen, Lita Ford vagy Ava Mendoza) kevésbé használnak felvett művészneveket. Azonban kivételek is akadnak (főként azok között, akiknek nemi identitása kevésbé helyezhető el a konvencionális férfi–nő dichotómiában): például a nyíltan leszbikus és vegetáriánus Shannon Michelle Atchley, az OTEP nevű zenekar énekesnője, aki Otep Shamaya művésznévvel áll zenekara élén. Ezzel szemben a férfiak esetében több felvett művésznévvel találkozhatunk a leggyakoribb szóalakokat tekintve. Paul Daniel Frehley, a Kiss zenekar alapítógitárosaként Ace Frehley névvel lett világhírű. William Bruce Rose, Jr.-t Axl Roseként ismerte meg a világ a Guns 'n Roses zenekar élén. Nikki Sixx pedig a maszkulinitást radikális nőies megjelenéssel még jobban hangsúlyozó Mötley Crüe zenekarban vette fel művésznévét. Úgy vélem, a felvett művésznevek jelensége is alátámaszthatja-e zenei színtér maszkulin jellegét, ugyanis felvételük leginkább a férfiak körében elterjedt, egyfajta „recept” a sikerhez.¹⁵ E maszkulin jelleget talán csak a média tudatos használatával és szabályozásával lehetne valamelyest megváltoztatni.

Összegzés

Összegzésként megállapítható, hogy a magyar rock/metál zenei színtér vizsgált médiumaiban a nők egyébként is hátrányos helyzete még drasztikusabb, mint a Globális Médiafigyelő Projekt 23–25%-os eredményei. Ez a drasztikusság leginkább a női keresz- és családnevek esetében mutatkozik meg, a nemeket jelölő egyéb nyelvi konstrukciók valamelyes megközelítik – a *Lángoló Gitárok* posztjaiban pedig meg is haladják – az említett 23–25%-os arányt. Azonban ezek a számok csak az említések gyakoriságáról adnak képet. Kontextusuk vizsgálata jövőbeni feladataim közé tartozik, ugyanis valószínűleg a szexista újságírási gyakorlatok következtében a helyzet még drasztikusabb, mint amit a gyakorisági mutatók sugallnak.

Véleményem szerint a helyzet megváltoztatásának érdekében tudatos, genderetikus médiaszabályozás kidolgozására és alkalmazására lenne szükség e zenei színtér médiumait tekintve is. A probléma gyökerét a férfi elvű konvenciókban látom, amelyek megváltoztatásához talán nem is arra lenne szükség, hogy több női rock/metál zenei szereplő legyen, hanem az, hogy a

¹⁵ A Vincent Damon Furnier néven született Alice Cooper a hírnév „receptjeként” a szokatlan, legtöbbször nőies vagy a férfi–nő dichotómiában elhelyezhetetlen (művész)neveket, a botrányos külsőségekkel járó, olykor női ruhákban való fellépéseket, illetve a sminkelést jelöli meg, amelyek a legtöbb esetben sokkolják a közönséget (Gerk 2016), azaz e specifikus zenei színtér férfi előadói ezek segítségével érik el a kívánt hatást, amiért a rajongók fizetnek.

már meglévők kapjanak nagyobb figyelmet a szakmai médiában, egyfajta példaként, mintaként szolgálva a következő generációk csillagainak. Magyarország legismertebb női metál zenekara, a Dorothy zenekar — akiknek a rock/métál zenei színtér genderproblémáját tematizáló számuk egy részletét a mottóban idéztem — például csak az utóbbi pár évben kapott nagyobb prioritást a szakmai médiában. Remélhetőleg a hozzájuk hasonló zenekarok a jövőben hozzá fognak járulni ahhoz, hogy nemek kiegyenlítettebb megjelenést kapjanak e zenei színtéren és a hozzá kapcsolódó specifikus médiumokban.

Felhasznált irodalom

- Bódi Zoltán. 2005. Szimbolikus írásbeliség az internetes interakcióban. In Balázs Géza & Bódi Zoltán (szerk.) *Az internetkorszak kommunikációja*. Budapest: Gondolat & INFONIA, 195–212.
- 2009. Webes és webkettes alkalmazások nyelvészeti keretben. In Gecső Tamás & Sárdi Csilla (szerk.) *A kommunikáció nyelvészeti aspektusai*. Budapest: Kodolányi János Főiskola & Tinta Kiadó, 40–44.
- 2010. „[A blogok nyelvészeti aspektusai](#).” *Enyelv.hu*. Letöltés: 2019. június 18.
- Bucholtz, Mary. 1999. „[Why be normal? Language and identity practices in a community of nerd girls](#).” *Language in Society* 28: 203–223.
- Bucholtz, Mary & Kira Hall. 2004. „Language and identity.” In Alessandro Duranti (ed.) *A Companion to Linguistic Anthropology*. Oxford: Basil Blackwell, 268–294.
- Costudis, Michael. 2016. „Living history: The guitar virtuoso and composer Steve Vai.” In Florian Heesch & Niall Scott (eds.) *Metal, gender and sexuality. Interdisciplinary approaches*. London & New York: Routledge & Taylor & Francis Group, 55–71.
- Clifford–Napoleone, Amber. 2016. „Metal, masculinity and the queer subject.” In Florian Heesch & Niall Scott (eds.) *Metal, gender and sexuality. Interdisciplinary approaches*. London & New York: Routledge & Taylor & Francis Group, 39–55.
- Csernoch László Józsefné. 2005. *Irodalmi művek szókészletének statisztikai elemzése és matematikai modellezése*. Debrecen: Debreceni Tudományegyetem Természettudományi Kar.
- Elflein, Dietmar. 2016. „Never say die! Ozzy Osbourne as a male role model.” In Florian Heesch & Niall Scott (eds.) *Metal, gender and sexuality*.

- Interdisciplinary approaches*. London & New York: Routledge & Taylor & Francis Group. 71–84.
- Evans, Vyvyan & Melanie Green. 2006. *Cognitive Linguistics An Introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Gerk, Sarah. 2016. „Placing gender: Alice Cooper’s motor city move.” In Florian Heesch & Niall Scott (eds.) *Metal, gender and sexuality. Interdisciplinary approaches*. London & New York: Routledge & Taylor & Francis Group. 84–99.
- „[Hard Rock Magazin](#).” 2005. *Hard Rock Magazin*. Letöltés: 2019. június 18.
- Hill, Rosemary Lucy. 2016. *Gender, Metal and the Media. Women fans and the Gendered Experience of Music*. London: Palgrave Macmillan.
- Huszár Ágnes. 2009. *Bevezetés a gendernyelvészetbe. Miben különbözik és miben egyezik a férfiak és a nők nyelvhasználata és kommunikációja?* Budapest: Tintakönyvkiadó.
- 2011. „Barátnők közt: a női lapok manipulációs stratégiái.” *A nő terei*. Budapest: L’Harmattan Kiadó & Könyvpont Kiadó, 124–129.
- Inkei, Bence. 2014. „[Új zeneblogot indít az Index](#).” *Cink.hu*. Letöltés: 2019. június 18.
- Jóri Anita. 2011a. „Az elektronikus zene szaknyelve és az internet.” In Kiss Zoltán, Ladányi Mária & Petykó Márton (szerk.) *A pszicholingvisztikától a beszédtechnológiáig. Tanulmányok az alkalmazott nyelvészet hagyományos és új témaköreiből*. Budapest: Tinta Könyvkiadó, 59–66.
- 2011b. „Hiányolom a szeparált highpass filtert az envelope controller filter device-ből” Az elektronikus zene szaknyelvről dióhéjban. In. Gecső Tamás & Sárdi Csilla (szerk.) *Nyelvi funkciók — Stílus és kapcsolat*. Székesfehérvár & Budapest: Kodolányi János Főiskola & Tinta Könyvkiadó, 139–145.
- 2013. „»A Facebook, a MySpace vagy a Last.fm? Hol attendingoljam magam az eseményre?« Avagy a közösségi portálok nyelvhasználata.” In. Gecső Tamás & Sárdi Csilla (szerk.) *Az interkulturális kommunikáció elmélete és gyakorlata*. Székesfehérvár & Budapest: Kodolányi János Főiskola & Tinta Könyvkiadó, 127–132.
- 2014. „Kihívások az elektronikus zene szaknyelvében.” In. Veszelszki Ágnes & Lengyel Klára (szerk.) *Tudomány, technolektus, terminológia. A tanulmányok, szakmák nyelve*. Budapest: Éghajlat Kiadó, 335–344.

- 2015. „Metaforikus nyelvi kifejezések vizsgálata a »funkkal szaggatott androidtechno« színterén.” In: Folmeg Márta & Jóri Anita (szerk.) *Világ és nyelv szenvedéllyel. Köszöntő kötet Gecső Tamás 60. születésnapjára*. Budapest: Tinta Könyvkiadó, 288–296.
- Juhász Valéria. 2013. „[A blog műfaji attribútumai](#).” *www.juhaszvaleria.hu*. Letöltés: 2018. június 19.
- Kahn-Harris, Keith. 2007. *Extreme Metal. Music and Culture on the Edge*. Oxford & New York: Berg.
- Kovács, Renáta. 2013. „Az androginitás jellemzése az egyiptomi és az európai társadalmakban.” In: Huszár Ágnes (szerk.) *A gendernyelvészet horizontja. Nyelvészeti Doktoranduszfüzetek 9*. Pécs: Pécsi Tudományegyetem Nyelvtudományi Doktori Iskola.
- Kurtán Zsuzsa. 2003. *Szakmai nyelvhasználat*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- 2010. „Szaknyelv és szakmai kommunikáció.” In: Dobos Csilla (szerk.) *Szaknyelvi kommunikáció*. Miskolc & Budapest: Miskolci Egyetem & Tinta Könyvkiadó, 11–22.
- „[Lángoló gitárok — „Szerintem a provokáció sosem cél.”](#)” 2016. *Hammerworld.hu*. Letöltés: 2019. június 18.
- Macharia, Sarah & Pamela Morinière. 2012. *Genderetikus újságírás és médiavállalati irányelvek. Kézikönyv és forrásgyűjtemény. 1. kötet: elméleti kérdések*. Budapest: Magyar Női Érdekvédelem Szövetsége.
- „[Metal Hammer](#).” É.n. *Wikipédia*. Letöltés: 2019. június 18.
- Nagy Tamás. 2017. „»A zene egyáltalán nem metal, leginkább valami vontatott rockos, darkos egyveleg, néhol poszt-rockos beütéssel«. A zenei szubkultúrákhoz köthető szlengnek megjelenési formái magyar nyelvű, zenei témájú blogok posztjaiban.” Böhm Gábor, Czeferner Dóra & Fedeles Tamás (szerk.) *Szemelvények 4. A PTE BTK XXXIII. Országos Tudományos Diákköri Konferencián díjazott hallgatóinak pályaműveiből*. Pécs: Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar.
- 2018. „Terms and identities. Forms of music-related to national identity practices in blog posts of the Hungarian rock/metal discourse community.” *Metal Music Studies* 4 (3): 507–530.
- Nők és férfiak a hírekben. Aránytalanságok és beidegződések. Példák a magyarországi médiából*. 2014. Budapest: Független Média Központ.

- Petykó Márton. 2012a. „[A blog műfaji jellemzőinek korpuszalapú vizsgálata.](#)” *Magyar Nyelvőr* 136 (1): 45–72.
- . 2012b. „[Az írott beszélt nyelvtől a spontán írott nyelv felé. ACMC interaktív diskurzustípusainak nyelvhasználatát a szóbeliség és az írásbeliség viszonylatában megnevező terminusok kritikai vizsgálata.](#)” *Első Század Online* 11 (3): 147–178.
- . 2013. „[Az internetes troll mint identitás kialakítása politikai blogok diskurzusaiban.](#)” *Magyar Nyelvőr* 137 (3): 274–314.
- sunthatneversets. 2018. „[10 éves a RockStation.](#)” *Rockstation*. Letöltés: 2019. június 18.
- Swales, John M. 1993. *Genre Analysis. English in academic and research settings*. Cambridge & New York & Port Chester & Melbourne & Sydney: Cambridge University Press.
- Szirmai Mónika 2005. *Bevezetés a korpusznyelvészetbe. A korpusznyelvészet alkalmazása az anyanyelv és az idegen nyelv tanulásában és tanításában*. Budapest: Tina Könyvkiadó.
- Tanaka-Ishii, Kumiko & Shunsuke Aihara. 2015. „[Computational Constancy Measures of Texts. Yule’s K and Rényi’s Entropy.](#)” *Computational Linguistics* 41 (3): 481–502.
- Tófalvy Tamás. 2011. „Zenei közösségek és online közösségi média.” In Tófalvy Tamás, Kacsuk Zoltán & Vályi Gábor (szerk.) *Zenei hálózatok*. Budapest: L’Harmattan Kiadó, 11–40.
- Váradai Tamás & Héja Enikő. 2010. „Szaknyelv és korpusznyelvészet.” In Dobos Csilla (szerk.) *Szaknyelvi kommunikáció*. Miskolc & Budapest: Miskolci Egyetem & Tinta Könyvkiadó, 107–124.
- „[Volfolió-díjat kapott a Lángoló Gitárok.](#)”. 2013. *Index*. Letöltés: 2019. június 18.